

Aplikant radcowski Bartłomiej Heichel, LL.M.

Colectiva Centrum Inicjatyw Społecznych i Prawnych

<https://colectiva.pl/>

Przy zawarciu małżeństwa między małżonkami powstaje ustawowa wspólność majątkowa obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez obojga lub jednego z nich. Każdy z małżonków zachowuje jednak majątek osobisty, do którego zaliczać się będzie np. mieszkanie nabyte przed wstąpieniem w związek małżeński czy np. samochód odziedziczony po dziadku. Istnieje jednak możliwość uregulowania kwestii majątkowych w odmienny sposób oraz ustanowienia rozdzielności majątkowej lub rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków. Warto się nad tym dobrze zastanowić jeszcze przed zawarciem małżeństwa, tak aby później uniknąć odpowiedzialności za zobowiązania finansowe współmałżonka.

Porozmawiaj z partnerem o jego zobowiązaniach finansowych

Przed zawarciem małżeństwa najlepiej po prostu szczerze porozmawiać z partnerem na temat jego zobowiązań finansowych, ponieważ długi powstałe po wstąpieniu w związek małżeński dotyczyć będą również i współmałżonka.

Kiedy warto ograniczyć wspólność majątkową?

Ustawową wspólność majątkową można rozszerzyć, ograniczyć albo ustanowić rozdzielność majątkową lub rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, gdy każdy z małżonków jest np. niezależny finansowo, prowadzi własną firmę i nie chce ponosić odpowiedzialności za zobowiązania partnera. Warto zatem, aby to już osoby mające zamiar wstąpienia w związek małżeński zastanowiły się nad tym, jaki ustrój będzie dla nich najbardziej korzystny. Pomocna może okazać się wizyta u prawnika, który wyjaśni wątpliwości dotyczące ustrojów majątkowych między małżonkami.

Co należy zrobić?

Stosownie do treści art. 47 § 1 KRO małżonkowie przez zawartą w formie aktu notarialnego umowę wspólność ustawową mogą rozszerzyć lub ograniczyć albo ustanowić rozdzielność majątkową lub rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków. Należy zatem udać się do notariusza, który sporządzi taki akt ustanawiający np. rozdzielność. Mówimy tu o sytuacji, gdy obie strony zgadzają się na uregulowanie stosunków majątkowych w określony sposób.

Kiedy tego dokonać?

Rozdzielność majątkową można ustanowić w trakcie trwania małżeństwa, ale nie tylko, gdyż taka umowa może również poprzedzać zawarcie małżeństwa.

Na czym polega rozdzielność majątkowa?

Rozdzielność majątkowa polega na tym, że każdy z małżonków zachowuje majątek zarówno nabyty przed zawarciem umowy, jak i nabyty później i samodzielnie nim zarządza. Poza wspomnianą wcześniej ochroną przed długami do zalet rozdzielności możemy zaliczyć pełną kontrolę nad swoimi finansami i niezależność w zarządzaniu majątkiem. Z drugiej strony w przypadku rozdzielności problematyczny może być niekiedy brak elastyczności polegający na tym, że np. żona nie może dysponować kontem bankowym męża w sytuacji, gdy nie została ustanowiona pełnomocnikiem do konta bankowego. Sporna może być również kwestia podziału wspólnych wydatków czy braku wspólnej odpowiedzialności finansowej. Ustanowienie tzw. interczyzy może być czasami negatywnie postrzegane przez samych małżonków i prowadzić do większego braku zaufania czy interesowności.

Co to jest rozdzielność majątkowa z wyrównaniem dorobków?

Od rozdzielności majątkowej odróżnić należy rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków. Kluczowe znaczenie ma w tym kontekście pojęcie dorobku, który należy rozumieć jako wzrost wartości jego majątku po zawarciu umowy majątkowej. Obrazując to na przykładzie rozdzielność majątkowa z wyrównaniem dorobków polega na tym, że np. jedna ze stron zajmuje się zarabianiem pieniędzy i

osiąga dochody w wysokości - 20 tys. zł a druga nie zarabia, ponieważ zajmuje się domem i dziećmi. Zakładając, że wartość początkowa majątku każdej ze stron w chwili zawarcia rozdzielności wynosi 100 tys. zł i w czasie kilku lat trwania małżeństwa wartość majątku małżonka nie zarobkującego nie uległa zmianie, natomiast wartość majątku małżonka zarabiającego więcej zwiększyła się do 600 tys. zł, tj. o 500 tys. zł. W związku z tym małżonek nie mający dochodów będzie mógł domagać się zapłaty 250 tys. zł tytułem wyrównania dorobku. Sam dorobek obliczany jest według stanu majątku z chwili ustania rozdzielności majątkowej i według cen z chwili rozliczenia. Wadą rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków jest niewątpliwie to, że małżonek słabszy ekonomicznie nie ma wpływu na decyzje majątkowe drugiego małżonka. Ponadto ewentualne trudności pojawić się mogą w zarządzaniu gospodarstwem domowym, ponieważ każdy z małżonków dysponuje swoim własnym majątkiem.

Ile to kosztuje?

Notarialne ustanowienie rozdzielności majątkowej wiąże się z koniecznością uiszczenia kwoty w wysokości 400 zł netto (powiększony o podatek VAT przy stawce 23%) i ew. kosztów taksy notarialnej uzależnionej od wielkości posiadanego majątku, w przypadku gdy wspólność majątkowa po zawarciu małżeństwa już powstała. Dodatkowo, do kosztów doliczyć należy koszt wydania wypisów dla poszczególnych aktów. W razie sądowego ustalenia rozdzielności konieczne będzie uiszczenie opłaty sądowej w wysokości 200 zł.

Kiedy możliwe jest sądowe ustanowienie rozdzielności majątkowej?

Zgodnie z brzmieniem art. 52 § 1 KRO każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd przymusowej rozdzielności majątkowej. Muszą jednak ku temu zaistnieć „ważne powody”, Pod pojęciem których należy rozumieć np. długotrwałą separację faktyczną małżonków uniemożliwiającą lub znacznie utrudniającą współdziałanie w zarządzie ich majątkiem wspólnym (mieszkanie na stałe za granicą przez jednego z nich), trwonienie majątku, gdy np. jeden z małżonków jest hazardystą czy konflikty między małżonkami. Nadto, ustanowienia przez sąd rozdzielności może żądać także wierzyciel

jednego z małżonków, jeżeli uprawdopodobni, że zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków.

Co należy zrobić?

W przypadku zaistnienia „ważnych powodów” należy zatem wystąpić do sądu z żądaniem ustanowienia rozdzielności majątkowej. Rzecz jasna nie musimy robić tego osobiście, a może to zrobić ustanowiony przez nas do reprezentowania nas w sprawie radca prawny czy adwokat.

Sytuacja w innych krajach

W wielu krajach Europy Zachodniej ustawowym ustrojem majątkowym małżeńskim jest właśnie rozdzielność majątkowa z wyrównaniem dorobków. Taka sytuacja ma miejsce chociażby w Austrii, Niemczech czy Szwajcarii.

Podsumowanie

Warto zatem już przed zawarciem małżeństwa zastanowić się nad odpowiednim uregulowaniem kwestii ustrojów majątkowych i dopasowaniem ich do naszej sytuacji. Brak odmiennego uregulowania oznaczać będzie wspólność majątkową, a ta skutkować może tym, że będziemy musieli ponosić odpowiedzialność za zobowiązania finansowe współmałżonka. W przypadku wątpliwości wskazana jest konsultacja u prawnika, który doradzi, jaki ustrój jest dla nas najbardziej korzystny. Istotne znaczenie ma to, że ograniczenie, rozszerzenie, rozdzielność czy rozdzielność z wyrównaniem dorobków ustanowiona może zostać przed jak i po zawarciu związku małżeńskiego. W przypadku zgodności stron, zmiany ustroju małżeńskiego możemy dokonać u notariusza. Istnieje również możliwość sądowego dokonania przymusowej rozdzielności majątkowej, czego domagać się będzie można w szczególnie uzasadnionych sytuacjach, gdy np. małżonek umyślnie trwoni majątek. W niektórych krajach Europy Zachodniej jak np. w Austrii, Niemczech czy Szwajcarii ustawowym ustrojem małżeńskim jest rozdzielność majątkowa z wyrównaniem dorobków.